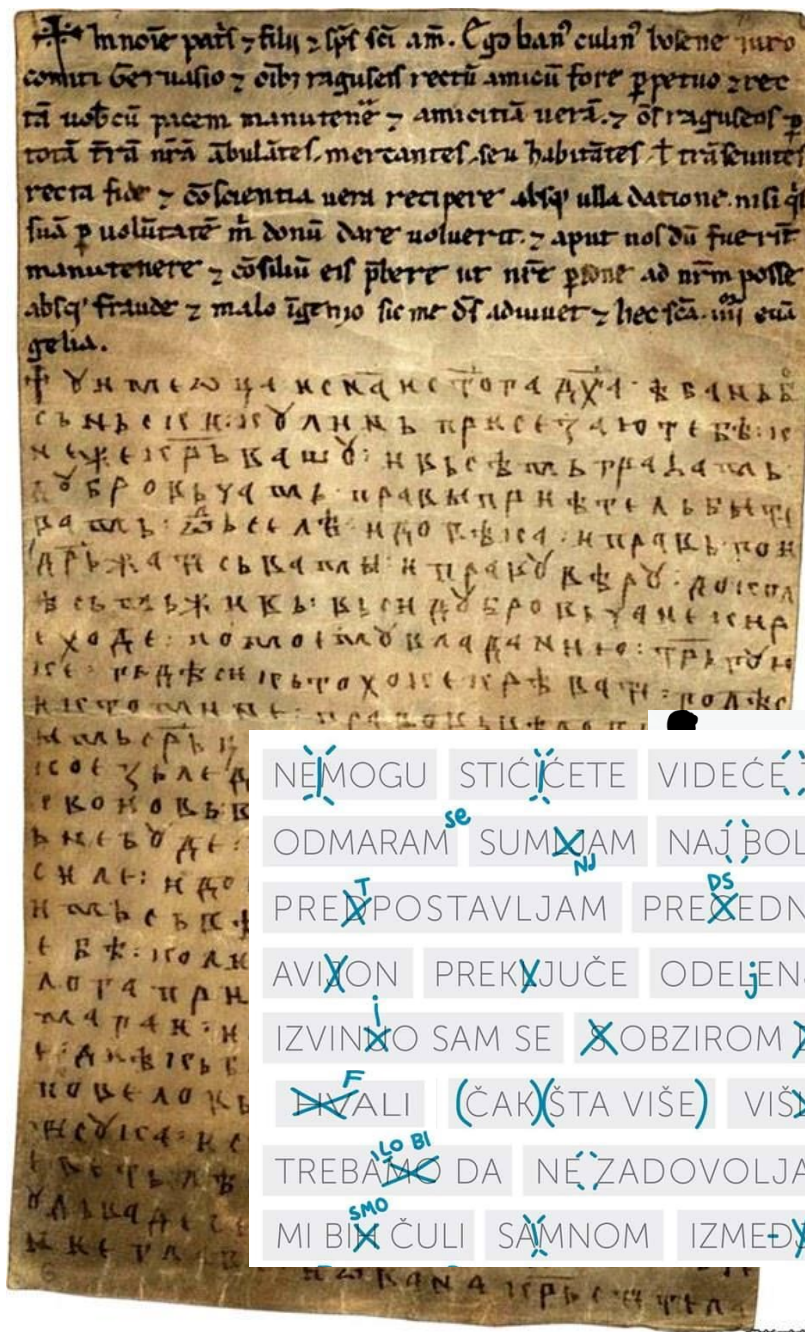

BHS

**KATALOG MATURSKOG ISPITA U
GIMNAZIJI, TEHNIČKOJ I
UMJETNIČKOJ SREDNJOJ ŠKOLI**

BHS jezik i književnost/komunikacija

Tuzla, 2019. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. CILJEVI	4
3. INTEGRALNI TEST	4
3.1. Područja ispitivanja i programski sadržaji	4
3.2. Ishodi učenja	5
3.3. Indikatori po nivoima	6
3.4. Primjeri zadataka za svaki nivo	7
4. TEST IZ BHS JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI/ KOMUNIKACIJA	10
4.1. Područja ispitivanja, programski sadržaji i obrazovni ishodi	10
4.2. Ishodi učenja	13
4.3. Indikatori po nivoima	14
4.4. Primjer testa iz predmeta Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost/ komunikacija na eksternoj maturi školske 2018/19. godine	16
5. SHEMA BODOVANJA TESTA	24
6. DODATNE INFORMACIJE ZA UČENIKE I NASTAVNIKE	24

Napomena:

U izradi kataloga je korištena metodologija navedena u predmetnim katalogima u državnim maturama u zemljama bližeg okruženja.

1. UVOD

Maturalski/završni ispit u srednjim školama TK (gimnazije, tehničke, umjetničke, vjerske i stručne škole) proizilazi iz obaveze regulisane u članu 89. Zakona o srednjem obrazovanju i odgoju ("Službene novine TK" broj 17/2011). Metodologija planiranja, organizacije i implementacije maturalskog/ završnog ispita je detaljnije definisana u Pravilniku o polaganju maturalskog ispita u gimnaziji, tehničkoj i umjetničkoj srednjoj školi na području tuzlanskog kantona ("Službene novine TK" broj /19). Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost kao općeobrazovni predmet koji se izučava u srednjim školama sa različitim brojem nastavnih sati polaže se u okviru Integralnog testa (niži nivo) u i testa iz Bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika i književnosti (viši nivo), u školama u kojima se predmet Bosanski, hrvatski i srpski jezik književnost izučava intenzivnije u svim razredima od I do IV.

Ispitni katalog za eksternu maturu srednjih škola Tuzlanskog kantona, predmet Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost / komunikacija temeljni je dokument ispita, u kojemu su navedeni i objašnjeni sadržaji, kriteriji i načini ispitivanja i vrednovanja:

- a) u okviru integralnog testa i
- b) testa višeg nivoa.
- **U okviru integralnog testa, koji polažu svi učenici** predmet Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost / komunikacija jedan je od obaveznih predmeta, na koji će se odnositi 14 pitanja. Bit će obuhvaćeni **zajednički sadržaji** koji se izučavaju u **prve dvije godine** iz:
 - a) Nastavnog plana i programa za gimnazije,
 - b) Nastavnog plana i programa za tehničke i srodne škole,
 - c) Nastavnog plana po modularnim programima.
- **Test višeg nivoa** iz predmeta Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost / komunikacija obuhvata zajedničke sadržaje koji se izučavaju prema Nastavnom planu i programu u gimnazijama i srednjim školama. Ovaj test **polažu samo oni učenici koji** su ovaj predmet izučavali kao dominantni, ili izborni predmet.

Ispitni katalog podijeljen je u dva dijela, od kojih se jedan dio odnosi na mjesto i ulogu predmeta Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost/ komunikaciju u integralnom testu, a drugi dio na test višeg nivoa.

 1. **Dio kataloga** koji se odnosi na mjesto i ulogu predmeta Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost / komunikacija u integralnom testu opisan je u tri poglavlja:
 - 1.1. Područja ispitivanja, programski sadržaji i obrazovni ishodi
 - 1.2. Očekivani rezultati u učenju na tri nivoa, za svaku temu
 - 1.3. Primjeri zadataka za svaku temu i nivo zahtjeva
 2. **Dio kataloga** koji se odnosi na test višeg nivoa opisan je u sljedećih pet poglavlja:
 - 2.1. Područja ispitivanja, programski sadržaji i obrazovni ishodi
 - 2.2. Očekivani rezultati u učenju na tri nivoa, za svaku temu
 - 2.3. Tabela testa (matrica)
 - 2.4. Primjer testa i shema bodovanja
 - 2.5. Dodatne informacije za učenike i nastavnike

2. CILJEVI

Ciljevi mature, prema Pravilniku o polaganju maturalnog/ završnog ispita su:

- a) provjera dostignutog nivoa ishoda učenja u skladu sa nastavnim planom i programom gimnazija, srednjih tehničkih i umjetničkih škola;
- b) stvaranje pretpostavki za nastavak obrazovanja (član 2).

Obzirom na složenost i šarolikost u nastavnim planovima i programima:

- različiti broj nastavnih sati na sedmičnom nivou,
- nastava po modularnim programima,
- nastava zasnovana na ishodima učenja, itd.,

bilo je potrebno odrediti presjek nastavnih sadržaja koje svi učenici izučavaju u prva dva razreda što treba biti osnova za kreiranje integralnog testa.

Opći cilj ispita iz predmet: Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost ogleda se u provjeri u kojoj mjeri učenici mogu da:

- pravilno koriste jezička pravila i norme
- interpretiraju podatke predočene u književnim predlošcima
- iskažu stav u odnosu na konkretni književni tekst, a da je zasnovan na pravopisnim i jezičkim zahtjevima
- pravilno povežu predočene iskaze
- jasno i logički pretoče predočene zahtjeve iz jezika, pravopisa i književnosti

3. INTEGRALNI TEST

3.1. Područja ispitivanja i programski sadržaji

Područja ispitivanja za integralni test su:

1. PRAVOPIS

Interpunkcija

Sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi

Veliko i malo slovo

2. JEZIK

Fonetika: nastanak glasova, glas, fonem/ alofon, podjela glasova, akcentuacija (distribucija akcenata, enklitike i proklitike)

Morfologija: morfem, vrste morfema, vrste riječi (podjela na tri vrste), tipovi promjenljivosti, leksičko i gramatičko značenje imenica, pridjeva, zamjenica, deklinacija, gramatičke kategorije roda, broja i padeža, određeni i neodređeni pridjevski vid, komparacija pridjeva, deklinacija zamjenica, promjena glavnih, rednih i zbirnih brojeva, glagoli, gramatičke kategorije glagola, prezentska i infinitivna osnova, tvorba prostih glagolskih oblika, tvorba složenih glagolskih oblika, tvorba oblika pasiva, značenje i služba nepromjenljivih vrsta riječi.

Idiomi: organski i neorganski, dijalekti bosanskoga jezika, razdoblja u razvoju standardnog jezika.

3. TEORIJA KNJIŽEVNOSTI

Književni rodovi

Književne vrste

Lirska pjesma: tema, motiv (pjesnička slika), jezik (stilski sredstva, rima), ritam

Pripovijetka: tema, likovi, fabula, narator, ideja, kompozicija

Roman: tema, idejni svijet, likovi, kompozicija, narator, struktura romana

Drama: dramski sukob, dijalog, monolog, didaskalije, etape dramske radnje, dramska lica, pojmovi tragično, komično,

Epsko-lirske vrste

Autori i djela

- *Ep o Gilgamešu*
- Sofokle: *Antigona*
- Homer: *Ilijada i Odiseja* – odlomci „Rastanak Hektora i Andromahe” i „Boj Ahileja i Eneje”
- Petrarca: *Kanconijer – I i II sonet*
- Dante: *Pakao* – izbor
- Bokačo: *Dekameron* – izbor
- Epsko –lirske narodne pjesme: *Telal viče od jutra do mraka, Hasanaginica*
 - o Lirske narodne pjesme: *Dva su cvijeta u bostanu rasla, Ali-paša na Hercegovini*
 - o Epska narodna pjesma: *Budalina Tale dolazi u Liku*
 - o Narodne pripovijetke: *Carević i divova kći, Djevojka brža od konja, Nasredin utopljen*
 - o Svete knjige: Tora, Biblija i Kur'an – *Abraham i sin mu Isak, Pjesma nad pjesmama, Izgubljeni sin*, sura *el-Fatiha*, sura *Vrijeme*, sura *Smak svijeta*

4. HISTORIJA KNJIŽEVNOSTI

Antička književnost: karakteristike, vrijeme, centri, predstavnici, vrste i djela, *Antigona, Ilijada i Odiseja*

Srednji vijek: karakteristike, vrijeme, centri, predstavnici, vrste i djela

Srednjovjekovna bosanskohercegovačka književnost: epitafi, stećci,

Povelja Kulina bana, *Ljetopis popa Dukljanina* – odlomci, Kliment Ohridski

Humanizam i renesansa: karakteristike, vrijeme, centri, predstavnici, vrste i djela, *Doh Kihot* – izbor, *Dekameron* – izbor, *Pakao* – izbor, *Kanconijer* (sonet I i II), Marin Držić, *Dundo Maroje* – izbor,

Barok: karakteristike, vrijeme, centri, predstavnici, vrste i djela, Ivan Gundulić – početak prvog pjevanja epa *Osman*.

Bošnjačka književnost osmanskog perioda: karakteristike, vrijeme, centri, predstavnici, vrste i djela, Derviš - paša Bajezidagić: *Gazel o Mostaru*, Muhamed Nerkesi: *Pjesma peru, Pismo*, prozna književnost na turskom jeziku, Mula Mustafa Bašeskija: *Ljetopis* (izbor)

Alhamijado književnost: karakteristike, vrijeme, centri, predstavnici, vrste i djela, Umihana Čuvidina: *Čamdži Mujo i lijepa Uma*

Hrvatska književna tradicija: Matija Divković: *Besjede* (izbor)

Prosvjetiteljstvo: karakteristike, vrijeme, centri, predstavnici, vrste i djela, Dositej Obradović (izbor)

3.2. Ishodi učenja

3.2.1. PRAVOPIS

- 3.2.1.1. Pokazuje vladanje pravilima standardne gramatike i njihovom primjenom pri pisanju.
- 3.2.1.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i interpunkcijom.

3.2.2. JEZIK

- 3.2.2.1. Pokazuje vladanje pravilima standardne gramatike i njihovom primjenom pri pisanju.

3.2.3. TEORIJA KNJIŽEVNOSTI

- 3.2.3.1. Pažljivo čita tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citira konkretne tekstove u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
- 3.2.3.2. Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- 3.2.3.3. Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međuodnose u tekstu.
- 3.2.3.4. Tumači različita značenja riječi i izraza, osnovnih i prenesenih značenja iz teksta i utvrđuje kako izbor riječi utiče na značenje teksta.
- 3.2.3.5. Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.
- 3.2.3.6. Utvrdi ili razjasni značenje višeznačnih riječi i izraza.
- 3.2.3.7. Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijanse u značenjima riječi.
- 3.2.3.8. Nepristrasno i stručno čita i razumije složene književne tekstove.
- 3.2.3.9. Određuje osnovna i prenesena značenja, te analizira različita značenja pri izboru riječi.

- 3.2.3.10. Analizira strukturu tekstova i odnos između rečenica, pasusa i većih dijelova teksta (npr. odlomak, poglavlje).
- 3.2.3.11. Prikazuje argument i konkretne tvrdnje u tekstu koristeći validna objašnjenja i relevantne dokaze.
- 3.2.3.12. Analizira poznate (obrađene) teme i tekstove, piše argumente u korist navedenih tvrdnji koristeći validna objašnjenja i relevantne argumente.
- 3.2.3.13. Nađe dokaze u književnim tekstovima u svrhu podrške analize, razmišljanja i istraživanja.

3.2.4. HISTORIJA KNJIŽEVNOSTI

- 3.2.4.1. Pažljivo čita tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
- 3.2.4.2. Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- 3.2.4.3. Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međusobne odnose u tekstu.
- 3.2.4.4. Tumači različita značenja riječi i izraza, osnovnih i prenesenih značenja iz teksta i utvrđuje kako izbor riječi utiče na značenje teksta.
- 3.2.4.5. Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijanse u značenjima riječi.
- 3.2.4.6. Analizira dva ili više tekstova koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja i upoređuje različite pristupe autora.
- 3.2.4.7. Nepristrasno i stručno čita i razumije složene književne tekstove.
- 3.2.4.8. Prikazuje argument i konkretne tvrdnje u tekstu koristeći validna objašnjenja i relevantne dokaze.
- 3.2.4.9. Nađe dokaze u književnim tekstovima u svrhu podrške analize, razmišljanja i istraživanja.

3.3. Indikatori po nivoima

PREDMET OBLAST		BOSANSKI, HRVATSKI I SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/ KOMUNIKACIJA		
		INDIKATORI		
		NIŽI	SREDNJI	VIŠI
PRAVOPIS		- Poznaje osnovna pravila o pisanju velikog i malog slova. - Poznaje pravila o pisanju sastavljenog i rastavljenog pisanja riječi. - Poznaje osnovna pravila o pisanju znakova interpunkcije.	- Prepoznaje pravilne i pogrešno napisane oblike riječi u vezi s pisanjem velikog i malog slova. - Prepoznaje pravilne i pogrešno napisane oblike u vezi sa sastavljenim i rastavljenim pisanjem riječi. - Prepoznaje pravilne i pogrešno napisane oblike riječi u vezi s pisanjem znakova interpunkcije.	- Dosljedno primjenjuje pravila standardnog pisanja velikog slova. - Dosljedno primjenjuje pravila o sastavljenom i rastavljenom pisanju riječi. - Dosljedno primjenjuje pravila o pisanju znakova i interpunkcije.
		NIŽI	SREDNJI	VIŠI
JEZIK		- Definira šta je jezik i navede koja je njegova funkcija. - Definira, nabroji i razlikuje jezičke jedinice (fonem, morfem, riječ, sintagma, rečenica, tekst). - Navede akcenatske jedinice standardnog jezika, navede pravila standardne akcentuacije, prepoznaje akcente. - Navede gramatičke kategorije oblika riječi. - Prepoznaje pogrešno napisane/ upotrijebljene padežne i glagolske oblike. - Navede vrste riječi i prepoznaje zadatu vrstu riječi. - Navede osnovicu standardnog bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. - Nabroji dijalekte bosanskoga jezika.	- Razumije jezičku strukturu i nauke koje se njome bave. - Navede primjere različitih jezičkih jedinica (fonem, morfem, riječ, sintagma, rečenica, tekst). - Otkriva naglašeni slog, njegove osobine (trajanje i visinu tona) - Razumije razlikovnu funkciju akcenta. - Primjenjuje pravila standardne gramatike pri pisanju. - Klasificira zadate riječi po značenju. - Otkrije gramatička značenja zadatih riječi. - Ispravlja pogrešno napisane glagolske oblike. - Reprodukuj svoje znanje o historijskom razvoju jezika.	- Raščlanjuje i analizira veće jezičke jedinice. - Pravilno obilježi akcent u riječi i ispravlja pogrešno akcentovane riječi. - Preoblikuje tekst koristeći različita vremena i načine. - Primjenjuje specifična značenja padežnih oblika (sinonimija). - Poredi standardne i nestandardne oblike upotrebe jezika.
		NIŽI	SREDNJI	VIŠI

PREDMET
OBLAST

BOSANSKI, HRVATSKI I SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST / KOMUNIKACIJA

TEORIJA KNJIŽEVNOSTI

HISTORIJA KNJIŽEVNOSTI

		INDIKATORI	
		NIŽI	VIŠI
TEORIJA KNJIŽEVNOSTI	NIŽI	- Otkrije osobine različitih vrsta tekstova i različitih žanrova. - Izdvaja tematsku rečenicu u paragrafima. - Koristi odabrane informacije da opiše likove u tekstu. - Utvrđuje dvije ili više tema ili centralnih ideja u tekstu i analizira njihovu razradu kroz tekst; daje objektivan sadržaj teksta. - Identificira dodatne/ sporedne ideje, višesmislenost/ dubinske ideje. - Komentariše mišljenja i stavove autora, opisuje aspekte autorovog stila. - Utvrđuje ili pojašnjava značenje riječi i fraza koje se koriste u tekstu, uključujući i preneseno i konotativno značenje. - Razumije preneseno značenje, međusobni odnos riječi i nijanse u značenjima riječi. - Tumači stilske figure (hiperbola, metafora, personifikacija, paradoks) u kontekstu i analizira njihovu ulogu u tekstu.	- Analizira formu, jezik i stil. - Izdvaja različite elemente različitih žanrova: osobine likova, situacije. - Odabire likove u tekstu i prosuđuje postupke likova. - Kritički analizira različite vrste tekstova; donosi zaključke. - Kritički analizira različite vrste tekstova. - Obrazlaže univerzalnost smisla književnog djela. - U pisanom obliku argumentuje i dokazuje tvrdnjama u analizi poznatih (obrađenih) tema ili tekstova, koristeći validno objašnjenje i relevantne i potrebne dokaze. - Tumači stilske figure (metonimija, paradoks, retoričko pitanje) u kontekstu i analizira njihovu ulogu u tekstu. - Analizira nijanse značenja riječi sličnog osnovnog značenja.
	VIŠI	- Identificira informacije iz teksta u skladu sa zadatkom. - Prepoznaje temu u beletrističkom tekstu, naprimjer identificira svrhu. - Prepoznaje temu(e) u beletrističkom tekstu. - Poznaje nazive književnih pravaca i epoha i njihova bitna obilježja.	- Izdvaja važne informacije iz teksta u skladu sa zadatkom. - Izdvaja tematsku rečenicu u paragrafima. - Koristi odabrane informacije da opiše likove u tekstu. - Utvrđuje dvije ili više tema ili centralnih ideja u tekstu i analizira njihovu razradu kroz tekst; daje objektivan sadržaj teksta. - Upoređuje književne pravce i epohe (opća svojstva i poetičke norme).
HISTORIJA KNJIŽEVNOSTI	NIŽI	- Vrednuje informacije i donosi zaključke; iznosi svoje mišljenje. - Procjenjuje vrijednost teksta u modernom svijetu. - Odabire likove u tekstu / djelu i prosuđuje o postupcima likova. - Prihvata/ odbacuje ideje na temelju postavljenih argumenata (datih ili dogovorenih). - Razmatra problem iz današnje perspektive.	
	VIŠI		

STRUKTURA ISPITA/ PITANJA KOJI SE ODOSE NA PREDMET BOSANSKI, HRVATSKI I SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/ KOMUNIKACIJA U OKVIRU INTEGRALNOG ISPITA

Tema/ područje	Znanje i razumijevanje	Primjena	Rješavanje problema	%	
Pravopis	1	1	1	20%	3
Jezik	1	2		20%	3
Teorija književnosti	2	2		30%	4
Historija književnosti	2	1	1	30%	4
%	40%	40%	20%	100%	
Broj zadataka	6	6	2		14

3.4. Primjeri zadataka za svaki nivo

1. PRAVOPIS

Niži nivo

1. Kako se pišu višestruki nazivi naseljenih mjesta?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!

- A) samo se prvi član piše velikim slovom
- B) svi članovi pišu se velikim slovom
- C) velikim slovom pišu se svi članovi osim prijedloga i veznika
- D) velikim slovom pišu se svi članovi bez obzira na to kojoj vrsti riječi pripadaju

Odgovor: C

Srednji nivo

1. Jedan niz riječi **nije napisan** u skladu s pravilima pisanja riječice *ne*?

Zaokruži slovo ispred pogrešno napisanog niza riječi.

- A) ne znati, neznanje, nepoznat, nevidjevši, neću
- B) ne znam, nevolja, nepodesan, nemoguće, nestajati
- C) nisam, ne gledajući, nesretna, nevoljko, nedostajati
- D) ne bih, ne budem, ne znam, neobuzdan, nesretan

Odgovor: A

Viši nivo

1. Pažljivo pročitaj sljedeću rečenicu, koja je napisana u četiri oblika. Koja je od navedenih rečenica napisana pravilno?

Zaokruži slovo ispred tačno napisane rečenice.

- A) Prema posljednjim podacima Pedagoškog zavoda Tuzlanskog kantona učenici naše škole ostvarili su naj bolje rezultate na školskim, kantonalnim i državnim takmičenjima, čemu je naj više doprinijela učenica M. S. koja je na petoj Juniorskoj olimpijadi matematičara Bosne i Hercegovine osvojila zapaženo 3. mjesto.
- B) Prema posljednjim podacima Pedagoškog zavoda Tuzlanskog kantona učenici naše škole ostvarili su najbolje rezultate na školskim, kantonalnim i državnim takmičenjima, čemu je najviše doprinijela učenica M. S., koja je na Petoj juniorskoj olimpijadi matematičara Bosne i Hercegovine osvojila 3. mjesto.
- C) Prema posljednjim podacima Pedagoškog zavoda Tuzlanskog Kantona učenici naše škole ostvarili su najbolje rezultate na školskim, kantonalnim i državnim takmičenjima, čemu je najviše doprinijela učenica M. S. koja je na petoj Juniorskoj olimpijadi matematičara Bosne i Hercegovine osvojila zapaženo 3 mjesto.
- D) Prema posljednjim podacima Pedagoškog Zavoda Tuzlanskog Kantona učenici naše škole ostvarili su najbolje rezultate na školskim, kantonalnim i državnim takmičenjima, čemu je najviše doprinijela učenica M. S., koja je na Petoj juniorskoj olimpijadi matematičara Bosne i Hercegovine osvojila zapaženo 3 mjesto.

Odgovor: B

2. JEZIK

Niži nivo

1. Koliko dijalekata ima naš jezik?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!

- A) 7
- B) 3
- C) 2
- D) 5

Odgovor: D

Srednji nivo

1. Imenica *vozovi* sastavljena je od nekoliko morfema. Kako se ona raščlanjuje morfološkom analizom?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!

- A) vozov-i
- B) voz-ovi
- C) vozo-vi
- D) voz-ov-i

Odgovor: D

Viši nivo

1. Indonezija je država jugoistočne Azije. U ponuđenoj rečenici pronađi akcenat označene riječi.
Zaokruži tačan odgovor!

- A) kratkouzlazni akcenat na drugom slogu i kvantiteta na trećem slogu
- B) dugosilazni akcenat na trećem slogu i kvantiteta na prvom slogu
- C) kratkosilazni akcenat na drugom slogu i kvantiteta na četvrtom slogu
- D) dugouzlazni akcenat na trećem slogu i kvantiteta na drugom slogu

Odgovor: A

3. TEORIJA KNJIŽEVNOSTI

Odlomak je iz pjesme Francëska Petrarke *Blažen bio*

*I blažena nek je moja prva patnja,
S kojom me bješe ljubav izmučila,
I luk i strijela što me oborila,
I rane što srcu mom postaše pratnja.
I blaženi nek su krici žudnje velje,
S kojima sam zvao ime čisto,
Te obilne suze, uzdasi i želje.*

Niži nivo

1. Koja je ovo vrsta lirske pjesme?
 - A) misaona / refleksivna
 - B) rodoljubiva / patriotska pjesma
 - C) ljubavna pjesma
 - D) socijalna pjesma

Odgovor: C

Srednji nivo

1. Koje su misli i osjećanja izraženi u navedenim stihovima?
 - A) bezizlaznost, pesimizam
 - B) ljubav, patnja, bol, zahvalnost
 - C) ljubav, sreća, radost, ushićenost
 - D) tuga, žalost

Odgovor: B

Viši nivo

1. U kojem stihu riječi nisu upotrijebljene u svom osnovnom značenju?
 - A) *te obilne suze, uzdasi i želje*
 - B) *I blažena nek je moja prva patnja*
 - C) *I luk i strijela što me oborila*
 - D) *I blaženi nek su krici žudnje velje*

Odgovor: C

4. HISTORIJA KNJIŽEVNOSTI

Pažljivo pročitaj sljedeći tekst:

*Hektor se sinu svome, kad vidje ga, ćutke nasmiješi
a Andromaha stane kraj vojna roneći suze,
stisne mu ruku i ovako mu besjedit' poče: „Jadniče, sa svog
ćeš srca zaglaviti' a nejakog čeda nije ti žao ni mene sirote; ja
ću se brzo tvoja udovica nazvat', jer tebe će smaći Ahejci, akd
odasvud bahnu, a meni bilo bi bolje
da pod zemljicu siđem, kad nema te više, jer neću imati
utjehe druge, kad žitku stigne ti svršetak, nego žalost kad
nemam ni oca ni gospođe majke... Sad si mi, Hektore, sve, i
otac i gospođa majka,
Ti si mi brat sada, a i moj mlađahni vojno;
nego smiluj se na me i ostani ovdje na kuli,
sina ne ostav' sirotom, a ni udovicom ljubu!”*

Niži nivo

1. Kojem djelu pripadaju navedeni stihovi?
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!
 - A) *Odiseji*
 - B) *Antigoni*
 - C) *Eneidi*
 - D) *Ilijadi*

Odgovor: D

Srednji nivo

2. Iz razgovora Hektora i Andromahe uočavamo da Hektor napušta ženu i sina. Zbog čega to radi?
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!
- A) zbog osvete Ahejcima
 - B) da odbrani porodicu i domovinu
 - C) slavi rat
 - D) da se prikaže kao najhrabriji grčki junak

Odgovor: B

Viši nivo

3. Kojim je osjećajem ispunjen rastanak Hektora i Andromahe?
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!
- A) osjećajem straha
 - B) osjećajem krivice
 - C) osjećajem sreće
 - D) osjećajem ljutnje

Odgovor: A

4. TEST IZ BHS JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI/ KOMUNIKACIJA

4.1. Područja ispitivanja, programski sadržaji i obrazovni ishodi

Ispitom iz predmeta Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost/ komunikacija ispituju se četiri područja:

1. Pravopis
2. Jezik
3. Teorija književnosti
4. Historija književnosti

1. PRAVOPIS

Veliko i malo početno slovo

Sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi (sve vrste riječi)

Rastavljanje riječi na kraju retka

Pravopisni znaci: tačka, upitnik, uzvičnik, dvije tačke, tri tačke

Pravopisni znaci: zarez unutar rečenice, zarez između prostih rečenica u složenoj, zarez i zavisnosložene rečenice, zarez i nezavisnosložene rečenice

Pravopisni znaci: navodnici, crta, crtica

2. JEZIK

Jezički idiomi: organski, neorganski

Dijalekti i narječje standardnog jezika

Književni / standardni jezik i organski idiomi: razlikovna obilježja

Nivoi jezičke stukture i njihove jedinice

Faze razvoja standardnog jezika

Fonetika i fonologija: fonem, glas, alofon, nastanak glasova, govorni aparat, podjela glasova (po zvučnosti, mjestu, načinu tvorbe)

Akcentuacija: naglašene i nenaglašene riječi, naglasne cjeline, enklitike i proklitike, osobine naglašenog sloga, pravila akcentuacije

Morfologija: morfem i vrste morfema, alomorf; vrste riječi, tipovi promjenljivosti (deklinacija, konjugacija, komparacija); leksičke i gramatičke osobine imenica, zamjenica, pridjeva, glagola, brojeva; gramatičke kategorije roda, broja, padeža; karakteristike deklinacije imenica po vrstama; karakteristike deklinacije imeničkih i pridjevskih zamjenica; promjena brojeva (glavni, redni, zbirni); pridjevski vid, komparacija pridjeva; podjela glagola po značenju, gramatičko značenje (vid, rod, lice, vrijeme, način, gramatički rod, broj), tvorba prostih glagolskih oblika, tvorba složenih glagolskih oblika, tvorba i upotreba pasiva; nepromjenljive vrste riječi (značenje i služba)

Sintaksički nivo: pojam sintakse i sintaksičkih jedinica, riječ, sintaksema, sintagma (vrste sintagmi); rečenica kao gramatička i komunikativna jedinica; podjela rečenica po sastavu i s obzirom na značenjski opseg; rečenično ustrojstvo; rečenični članovi, subjekt – gramatička svojstva; rečenice bez subjekta, sadržani i izostavljeni subjekt, predikat (glagolski i imenski), nesamostalni rečenični članovi: atribut i apozicija, bliži i dalji objekat, adverbijalne (priloške) odredbe; prosta rečenica (klasifikacija i

struktura); složene rečenice, nezavisnosložene rečenice (tipovi, veznici), zavisnosložene rečenice (tipovi, veznici); red riječi u rečenici (osnovni, stilski obilježen, automatiziran)

3. TEORIJA KNJIŽEVNOSTI

Književni rodovi: (epika, lirika, drama)

Lirska pjesma: emocionalni doživljaj pjesme, vrste lirske pjesme prema temi, pojam soneta, struktura lirske pjesme (tema, motivi, pjesničke slike, stilsko-izražajna sredstva, ritmička organizacija)

Pripovijetka: struktura pripovijetke (tema, likovi, fabula, narator, ideja, kompozicija, izražavanje stava prema likovima, ideja djela)

Roman: struktura romana (tema, idejni svijet, likovi, kompozicija, pripovjedač)

Drama: dramski sukob, likovi, dijalog, monolog, didaskalije, kompozicija–etape dramske radnje; osobine tragedije i komedije

Poezija romantizma: (tema, motivi, raspoloženje, atmosfera, jezik, slike, poređenja, metafore, poenta), Puškin, Bajron (izbor)

Romantičarska obilježja teksta i karakteristike romantičarskog junaka (pisci romantizma)

Realistična pripovijetka/ roman: tema, ambijent, ideja, socijalno-psihološko motiviranje likova, kompozicija, narator

Pjesma moderne: tema, motivi, simboli u pjesmi i dr. izražajna sredstva, kompozicija pjesme, ritmička organizacija, poenta

Modernistička drama: odsustvo naglašene radnje, ambijent svakodnevnog trajanja, junaci intelektualci s umjetničkim predispozicijama, sklonost hedonizmu, psihološka karakterizacija likova

Avangarda: pjesma u kojoj se uočava veza između forme i sadržaja

Savremena poezija kao negacija prethodnih poetika, prožimanje starog i modernog

Savremena proza: roman, definicija, tipovi romana

Savremena drama: čovjekov položaj u svijetu i njegovo traganje za pravim vrijednostima

4. HISTORIJA KNJIŽEVNOSTI

Književnost starih naroda: sumersko-babilonska književnost

Svete knjige: Tora, Biblija (Stari i Novi zavjet), Kur'an

Antička književnost: vrijeme, centri, podjela, karakteristike, značaj za evropsko književno stvaralaštvo, mitska tvoračka mašta, književne vrste, predstavnici, djela

Srednjovjekovna kultura i književnost: vrijeme, centri, karakteristike, teme, ideje, književne vrste, pisci, djela

Srednjovjekovna bosanskohercegovačka književnost: odlike, pisci, djela; počeci slavenske pismenosti (pisma, spomenici), rad Ćirila i Metodija, natpisi na stećcima

Usmena narodna književnost: stih, proza, vrste, podjela usmene narodne književnosti, lirske pjesme, epske pjesme, epsko-lirske pjesme – balade i romanse, narodne pripovijetke, sevdalinka

Humanizam i renesansa: vrijeme, centri, značenje termina, kulturno-historijski uzroci nastanka, odlike, teme, ideje, književne vrste, predstavnici, djela; alegorija i simbolika u djelu kao oblik kritičkog mišljenja (Aligijeri: *Božanstvena komedija*); afirmacija inteligencije i ljubavi kao ljudskih kvaliteta (Bokačo: *Dekameron*); obilježja renesansnog duha; sukob misli i akcije u čovjeku; renesansni čovjek / čovjek savremenog doba; obilježje lika, čovjek na prelazu iz srednjega u novo doba, sumnja u sve, kritičko preispitivanje, tuga i pesimizam zbog nesavršenosti čovjeka i svijeta, nemoć pojedinca, čovjek pred zadatkom koji prevazilazi njegovu moć... (Šekspir: *Hamlet*); odnos Don Kihota i Sanča Panse kao ego i alterego, sudbina idealizma u svijetu, aktuelnost teme danas... (Servantes: *Don Kihot*)

Dubrovačka književnost: utjecaji, književne vrste, predstavnici i djela obilježje renesansnog duha (Marin Držić)

Barok: vrijeme, centri, naziv, odlike, književne vrste, predstavnici, djela

Klasicizam: vrijeme, centri, odlike, književne vrste, predstavnici, djela

Prosvjetiteljstvo: vrijeme, centri, odlike, književne vrste, predstavnici, djela

Djela

Aleksa Šantić: Pjesme (izbor); **Skender Kulenović:** Pjesme (izbor); **Ćamil Sijarić:** *Bunar*; **Ivo Andrić:** *Most na Žepi*; **Antun Pavlović Čehov:** *Kameleon*; **Sofoklo:** *Antigona*; **Johan Volfgang Gete:** *Jadi mladog Vertera*; **Enver Čolaković:** *Legenda o Ali - paši*; **Ep o Gilgamešu**; **Homer:** *Ilijada* i *Odiseja* (odlomci), **Epitafi na stećcima** (izbor); **Povelja Kulina bana**; **Svete knjige:** *Abraham i sin mu Isak*, *Pjesma nad pjesmama*, *Izgubljeni sin*, sure: *el-Fatiha*, *Vrijeme*, *Smak svijeta*); **lirske pjesme:** *Dva su cvijeta u bostanu rasla*, *Ali-paša na Hercegovini*; **epska pjesma:** *Budalina Tale dolazi u Liku*; **epsko-lirske pjesme:** *Hasanaginica*, *Telal više od jutra do mraka*; **narodne pripovijetke:** *Djevojka*

brža od konja, Carević i divova kći, Nasredin utopljen; Dante Aligijeri: Božanstvena komedija – Pakao (izbor); Đovani Bokačo: Dekameron (izbor); Frančesko Petrarka: Kanconijer (I i II sonet); Viljem Šekspir: Hamlet; Miguel de Servantes: Don Kihot (izbor); Marin Držić: Dundo Maroje (izbor); Šiško Menčetić: Blažena ti i sva tvoja ljepota; Derviš-paša Bajezidagić: Gazel o Mostaru; Muhamed Nerkesi: Pjesma peru, Pismo, Pjesma o Sarajevu; Mula Mustafa Bašeskija: Ljetopis (izbor); Umihana Čuvidina: Čamdži Mujo i lijepa Uma; Matija Divković: Besjeda o onima koji uzimaju tuđe; Molijer: Tvrdica (odlomak)

Romantizam: vrijeme, centri, historijski okvir, odlike, književne vrste, predstavnici, djela; romantičarska lirika kako preteča moderne poezije/ lirska pjesma; karakteristike romantičarskog junaka

Realizam: vrijeme, centri, historijski okvir, odlike, književne vrste, predstavnici, djela; psihološko - socijalna motivacija likova

Moderna: vrijeme, centri, historijski okvir, odlike (parnas, simbolizam, impresionizam), književne vrste, predstavnici, djela; poniranje u psihologiju likova potiskivanje fabule, elementi lirizma

Književnost između dva svjetska rata – avangarda: vrijeme, centri, pravci, historijski okvir, odlike, književne vrste, predstavnici, djela; motivi (ljudska patnja, heroizam, surovost, ideal)

Savremena poezija: teme, motivi, stilska sredstva, poenta, vrste lirskih pjesama, vrste stiha; angažirana književnost, unošenje duha evropskog i svjetskog pjesništva; **Savremena proza:** dinamizam unutarnjeg zbivanja, promjene raspoloženja, psihološki problemi, aluzivna naslućivanja, prisustvo tajne, duševna zbivanja, unutarnji monolog u karakterizaciji lika, pitanja svijeta i života – *Zločin i kazna*; apsurd koji proizlazi iz nesklada čovjeka i svijeta, filozofija egzistencijalizma, svijest o uzaludnosti, besmisao postojanja – *Stranac*

Savremena drama: drama apsurdna, bez klasične dramske radnje i istinske psihologije junaka, pesimizam, nihilizam, apsurd, utemeljenost djela na slobodnoj poetskoj interpretaciji antičkih ili historijskih motiva

Djela

Džordž Gordon Bajron: *Čajld Harold* (odlomak);

Puškin – Sužanj;

Petar Preradović: *Rodu o jeziku;*

Ivan Mažuranić: *Svaki narod ima pravo na svoj jezik;*

Laza Kostić: *Među javom i med snom;*

Onore de Balzak: *Evgenija Grande;*

Borisav Stanković: *Nečista krv;*

Edhem Mulabdić: *Zeleno busenje;*

Šarl Bodler: *Albatros;*

Ante Kovačić: *U registraturi* (odlomak);

Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak: *Narodno blago;*

Safvet-beg Bašagić: *Jesenski uzdasi, Hercegovini;*

Silvije Strahimir Kranjčević (izbor);

Antun Gustav Matoš: *Jesenje večer;*

Musa Ćazim Ćatić: *Ja nijesam sanjar, Teubei nesuh;*

Henrik Ibzen: *Nora;*

Miloš Crnjanski: *Sumatra;*

Antun Branko Šimić: *Pjesnici, Pjesma jednom brijegu;*

Augustin Tin Ujević: *Kolajna* (I, V, XXI);

Zija Dizdarević: *Mašo cjepar, Majka, U bosanskoj kafani;*

Isak Samokovlija: *Rafina avlija;*

Taha Husein: *Dani* (odlomak);

Mehmedalija Mak Dizdar: *Kameni spavač* (izbor);

Abdulah Sidran: *Sarajevski tabut, Sarajevska zbirka* (izbor);

Vesna Parun: *Usnuli mladić;*

Fjodor Mihajlovič Dostojevski: *Zločin i kazna;*

Alber Kami: *Stranac;*

Meša Selimović: *Derviš i smrt;*

Herman Hese: *Stepski vuk* (odlomak);

Alija Isaković: *Hasanaginica*

4.2. Ishodi učenja

4.2.1. PRAVOPIS

- 4.2.1.1. Pokazuje vladanje pravilima standardne gramatike i njihovom primjenom pri pisanju.
- 4.2.1.2. Pokazuje vladanje pravopisnim pravilima i interpunkcijom.

4.2.2. JEZIK

- 4.2.2.1. Pokazuje vladanje pravilima standardne gramatike i njihovom primjenom pri pisanju.

4.2.3. TEORIJA KNJIZEVNOSTI

- 4.2.3.1. Pažljivo čita tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
- 4.2.3.2. Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- 4.2.3.3. Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međuodnose u tekstu.
- 4.2.3.4. Tumači različita značenja riječi i izraza, osnovnih i prenesenih značenja iz teksta i utvrđuje kako izbor riječi utiče na značenje teksta.
- 4.2.3.5. Analizira strukturu tekstova uključujući i kako se određene rečenice, pasusi i veći dijelovi teksta (npr. dio, poglavlje, scena ili strofa) odnose jedni prema drugima i prema cjelini.
- 4.2.3.6. Utvrdi ili razjasni značenje višeznačnih riječi i izraza.
- 4.2.3.7. Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijanse u značenjima riječi.
- 4.2.3.8. Analizira dva ili više tekstova koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja i upoređuje različite pristupe autora.
- 4.2.3.9. Nepristrasno i stručno čita i razumije složene književne i informativne tekstove.
- 4.2.3.10. Određuje osnovna i prenesena značenja, te analizira različita značenja pri izboru riječi.
- 4.2.3.11. Analizira strukturu tekstova i međuodnos rečenica, pasusa i većih dijelova teksta (npr. odlomak, poglavlje).
- 4.2.3.12. Prikazuje argument i konkretne tvrdnje u tekstu koristeći validna objašnjenja i relevantne dokaze.
- 4.2.3.13. Analizira poznate (obrađene) teme i tekstove, piše argumente u korist navedenih tvrdnji koristeći validna objašnjenja i relevantne argumente.
- 4.2.3.14. Nađe dokaze u književnim ili informativnim tekstovima u svrhu podrške analize, razmišljanja i istraživanja.

4.2.4. HISTORIJA KNJIZEVNOSTI

- 4.2.4.1. Pažljivo čita tekst u cilju razumijevanja i donošenja logičkih zaključaka; citiranje konkretnih tekstova u svrhu argumentovanja zaključaka donesenih na temelju teksta.
- 4.2.4.2. Prepoznaje i objašnjava ključne ideje teksta i njihove razrade; rezimira ključne ideje na osnovu detalja koji ih dokazuju.
- 4.2.4.3. Analizira likove, događaje i ideje, te njihove međuodnose u tekstu.
- 4.2.4.4. Tumači različita značenja riječi i izraza, osnovnih i prenesenih značenja iz teksta i utvrđuje kako izbor riječi utiče na značenje teksta.
- 4.2.4.5. Utvrdi ili razjasni značenje i višeznačnih riječi i izraza.
- 4.2.4.6. Razumije preneseno značenje riječi, veza između riječi i nijanse u značenjima riječi.
- 4.2.4.7. Analizira dva ili više tekstova koji obrađuju sličnu temu ili predmet zanimanja i upoređuje različite pristupe autora.
- 4.2.4.8. Nepristrasno i stručno čita i razumije složene književne tekstove.
- 4.2.4.9. Prikazuje argument i konkretne tvrdnje u tekstu koristeći validna objašnjenja i relevantne dokaze.
- 4.2.4.10. Analizira poznate (obrađene) teme i tekstove, piše argumente u korist navedenih tvrdnji koristeći validna objašnjenja i relevantne argumente.
- 4.2.4.11. Pronalazi dokaze u književnim ili informativnim tekstovima u svrhu podrške analize i razmišljanja.

4.3. Indikatori po nivoima

PREDMET
OBLAST

BOSANSKI, HRVATSKI I SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST / KOMUNIKACIJA
INDIKATORI

	INDIKATORI		
	NIŽI	SREDNJI	VIŠI
PRAVOPIS	- Pozna je pravila o pisanju velikog i malog slova. - Pozna je pravila o pisanju sastavljenog i rastavljenog pisanja riječi. - Pozna je pravila o pisanju znakova interpunkcije. - Pozna je pravila o pisanju zareza unutar proste i složene rečenice	- Prepoznaje pravilne i pogrešno napisane oblike riječi u vezi s pisanjem velikog i malog slova. - Prepoznaje pravilne i pogrešno napisane oblike u vezi sa sastavljenim i rastavljenim pisanjem riječi. - Prepoznaje pravilne i pogrešno napisane oblike riječi u vezi s pisanjem znakova interpunkcije. - Prepoznaje pravilne i pogrešno napisane oblike riječi u vezi s pisanjem zareza unutar proste i složene rečenice.	- Dosljedno primjenjuje pravila standardnog pisanja velikog slova. - Dosljedno primjenjuje pravila o sastavljenom i rastavljenom pisanju riječi. - Dosljedno primjenjuje pravila o pisanju znakova interpunkcije. - Dosljedno primjenjuje pravila o pisanju zareza unutar proste i složene rečenice.
JEZIK	NIŽI	SREDNJI	VIŠI
	- Definira šta je jezik i navede koja je njegova funkcija. - Definira, nabroji i razlikuje jezičke jedinice (fonem, morfem, riječ, sintagma, rečenica, tekst). - Navede akcenatske jedinice standardnog jezika, navede pravila standardne akcentuacije, prepoznaje akcente. - Navede gramatičke kategorije oblika riječi. - Prepoznaje pogrešno napisane/ upotrijebljene padežne i glagolske oblike. - Navede vrste riječi i prepoznaje zadatu vrstu riječi. - Navede osnovicu standardnog bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika. - Nabroji dijalekte bosanskoga jezika. - Prepoznaje tip rečenice po značenju i sastavu.	- Razumije jezičku strukturu i nauke koje se njome bave. - Navede primjere različitih jezičkih jedinica (fonem, morfem, riječ, sintagma, rečenica, tekst). - Otkrije naglašeni slog, njegove osobine (trajanje i visinu tona) - Razumije razlikovnu funkciju akcenta. - Primjenjuje pravila standardne gramatike pri pisanju. - Klasificira zadate riječi po značenju. - Otkrije gramatička značenja zadatih riječi. - Ispravlja pogrešno napisane glagolske oblike. - Reprodukuje svoje znanje o historijskom razvoju jezika. - Otkrije strukturu rečenice, tj. funkciju riječi u rečenici. - Preoblikuje rečenice (od višestruko složene stvara proširene ili proste).	- Raščlanjuje i analizira veće jezičke jedinice. - Pravilno obilježi akcent u riječi i ispravlja pogrešno akcentovane riječi. - Preoblikuje tekst koristeći različita vremena i načine. - Primjenjuje specifična značenja padežnih oblika (sinonimija). - Poredi standardne i nestandardne oblike upotrebe jezika. - Raščlanjuje složenu rečenicu i razlikuje tipove surečenica u složenoj rečenici.

PREDMET
OBLAST

BOSANSKI, HRVATSKI I SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST / KOMUNIKACIJA

TEORIJA KNJIŽEVNOSTI

INDIKATORI	NIŽI	SREDNJI	VIŠI
	- Navodi sličnosti i razlike između književnih rodova/žanrova. - Prepoznaje temu(e) u književnom tekstu. - Identificira glavne ideje. - Izdvoji glavne, sporedne i epizodne likove - Prepoznaje stilske figure, aluziju, višesmislenost. - Pokazuje razumijevanje figurativnog jezika, odnosa između riječi i nijansi u značenju riječi.	- Otkrije osobine različitih vrsta tekstova i različitih žanrova. - Izdvaža tematsku rečenicu u paragrafima. - Koristi odabrane informacije da opiše likove u tekstu. - Utvrđuje dvije ili više tema ili centralnih ideja u tekstu i analizira njihovu razradu kroz tekst; daje objektivan sadržaj teksta. - Identificira dodatne/ sporedne ideje, višesmislenost/ dubinske ideje. - Komentariše mišljenja i stavove autora, opisuje aspekte autorovog stila. - Utvrđuje ili pojašnjava značenje riječi i fraza koje se koriste u tekstu, uključujući i preneseno i konotativno značenje. - Razumije preneseno značenje, međusobni odnos riječi i nijanse u značenjima riječi. - Tumači stilske figure (hiperbola, metafora, personifikacija, paradoks) u kontekstu i analizira njihovu ulogu u tekstu.	- Analizira formu, jezik i stil; - Izdvaža različite elemente različitih žanrova: osobine likova, situacije. - Odabire likove u tekstu i prosuđuje postupke likova; - Kritički analizira različite vrste tekstova; donosi zaključke. - Kritički analizira različite vrste tekstova. - Obrazlaže univerzalnost smisla književnog djela. - Argumentuje i dokazuje tvrdnjama u analizi poznatih (obrađenih) tema ili tekstova, koristeći validno objašnjenje i relevantne i potrebne dokaze. - Tumači stilske figure (metonimija, paradoks, retoričko pitanje) u kontekstu i analizira njihovu ulogu u novom tekstu. - Analizira nijanse značenja riječi sličnog osnovnog značenja.

HISTORIJA KNJIŽEVNOSTI

INDIKATORI	NIŽI	SREDNJI	VIŠI
	- Identificira informacije iz teksta u skladu sa zadatkom. - Prepoznaje temu u beletrističkom tekstu, naprimjer identificira svrhu. - Prepoznaje temu(e) u beletrističkom tekstu. - Navede nazive i bitna obilježja književnih pravaca i epoha - Navede nazive i imena autora temeljnih književnih djela 18, 19. i 20. vijeka.	- Izdvaža važne informacije iz teksta u skladu sa zadatkom. - Izdvaža tematsku rečenicu u paragrafima. - Koristi odabrane informacije da opiše likove u tekstu. - Utvrđuje dvije ili više tema ili centralnih ideja u tekstu i analizira njihovu razradu kroz tekst; daje objektivan sadržaj teksta. - Upoređuje književne pravce i epohe (opća svojstva i poetičke norme). - Pokazuje poznavanje temeljnih književnih djela 18, 19. i 20. vijeka, uključujući i način na koji dva ili više tekstova iz istog perioda obrađuju slične teme.	- Vrednuje informacije i donosi zaključke; iznosi svoje mišljenje. - Procjenjuje vrijednost teksta u modernom svijetu. - Odabire likove u tekstu / djelu i prosuđuje o postupcima likova. - Prihvata/ odbacuje ideje na temelju postavljenih argumenata (datih ili dogovorenih). - Razmatra problem iz današnje perspektive. - U književnim tekstovima pronalazi dokaze za analize i razmišljanja.

STRUKTURA ISPITA/ PITANJA KOJI SE ODOSE NA PREDMET BOSANSKI, HRVATSKI I SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST/ KOMUNIKACIJA U OKVIRU MATURSKOG ISPITA

	Znanje i razumijevanje	Primjena	Analiza	%	broj zadataka
Pravopis	4	4	2	20%	10
Jezik	5	4	1	20%	10
Književnost:	6	6	3	30%	15
a) Teorija književnosti	5	6	4	30%	15
b) Historija književnosti	40%	40%	20%	100%	
Broj zadataka	20	20	10		50
Vještine	Znanje i razumijevanje (niži nivo)	Primjena (srednji nivo)	Znanje i razumijevanje (viši nivo)		

4.4. Primjer testa iz predmeta Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost/ komunikacija na eksternoj maturi školske 2018/19. godine

Pravopis

Niži nivo

1. Gdje upotrebljavamo tačku kao interpunkcijski znak?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) iza klauza unutar složene rečenice
- B) na kraju upitne rečenice
- C) na kraju izjavne rečenice
- D) prilikom nabiranja

Odgovor: C

2. Prema pravilima o pisanju velikog i malog početnog slova tačno je napisano:

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) jadransko More
- B) jadransko more
- C) Jadransko more
- D) Jadransko More

Odgovor: C

3. U kojoj rečenici je pravilno napisan naziv institucije?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!

- A) Učenik sam gimnazije Ismet Mujezinović.
- B) Učenik sam Gimnazije „Ismet Mujezinović”.
- C) Učenik sam Gimnazije Ismet Mujezinović.
- D) Učenik sam „gimnazije Ismet Mujezinović”.

Odgovor: B

4. Dopuni rečenicu:

U zavisnosloženim rečenicama zavisna surečenica uvijek se odvaja zarezom ako je _____
osnovne surečenice, a takav poredak rečenica u zavisnosloženoj rečenici naziva se _____

Odgovor: ispred, inverzija

Srednji nivo

5. Prema pravilima pisanja višestanih brojeva pravilno napisan oblik broja 628 je:

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) šesto dvadeset osam
- B) šeststo dvadeset osam
- C) šeststodvadeset i osam
- D) šesto dvadeset i osam

Odgovor: B

6. Prema pravilima o pisanju složenica i polusloženica **pravilno je** napisano:

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) fotoreporter
- B) foto reporter
- C) foto-reporter
- D) Foto-Reporter

Odgovor: A

7. Zaokruži slovo ispred **tačno** upotrijebljenog naziva institucije.

- A) Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
- B) Medicinski fakultet univerziteta u Tuzli
- C) medicinski fakultet univerziteta u Tuzli
- D) Medecinski fakultet Univerziteta u Tuzli

Odgovor: A

8. Jedan niz riječi **nije napisan** u skladu s pravilima pisanja riječice *ne* uz glagole.
*Zaokruži slovo ispred **pogrešno** napisanog niza riječi.*

A) neću, nemam, nisam, nemoj
B) ne bismo, ne bih, ne budem
C) nebismo, nebih, nebudem
D) ne radim, ne čuh, ne imadoh

Odgovor: C

Viši nivo

9. Kako koristimo navodnike i zareze kod pisanja upravnog govora?
*Zaokruži slovo ispred **tačno** napisanog oblika.*

A) „Majko”, reče sin, „gdje je otac?”
B) Majko, reče sin, Gdje je otac?
C) Majko „reče sin” Gdje je otac?
D) Majko, reče sin „Gdje je otac?”

Odgovor: A

10. Zaokruži slovo ispred pravilno napisane rečenice.

A) Derviš i smrt, najpoznatije djelo tuzlaka Meše Selimovića roman je kojeg najčešće citiraju Bosanci i Hercegovci na internet-stranicama.
B) *Derviš i smrt*, najpoznatije djelo Tuzlaka Meše Selimovića, roman je koji najčešće citiraju Bosanci i Hercegovci na internet-stranicama.
C) *Derviš i smrt*, naj poznatije djelo Tuzlaka Meše Selimovića, roman je kojeg najčešće citiraju Bosanci i Hercegovci na internet-stranicama.
D) *Derviš i smrt*, najpoznatije djelo Tuzlaka Meše Selimovića, roman je koji najčešće citirajubosanci i hercegovci na internet-stranicama.

Odgovor: B

Jezik

Niži nivo

11. Na liniju ispod napiši vrste riječi koje **ne mogu** samostalno popuniti jednu ili više pozicija unutar rečeničnog ustrojstva?

Odgovor: prijedlozi, veznici, uzvici i riječice

12. Zaokruži slovo ispred tačne tvrdnje:

A) Sintagma je veza riječi koja prenosi potpunu obavijest.
B) Sitagma je veza subjekta i predikata.
C) Sintagma je veza najmanje dviju punoznačnih riječi koje imaju jedno značenje ili vrše istu službu u rečenici.
D) Sintagma je svaka skupina dviju ili više riječi.

Odgovor: C

13. Od koliko se klauza sastoji sljedeća složena rečenica: *Ljudi se dovikuju, žene zastajkuju dok ih ogovoraju, a oblaci se zgusnuše i topla kiša se proli po pokošenoj travi?*
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

A) dvije
B) tri
C) četiri
D) pet

Odgovor: D

14. Kakva je po sastavu sljedeća rečenica: *Vrelo ubogo podne pleglo je po krševitoj morskoj uvali?*
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

A) prosta
B) proširena
C) složena
D) zavisna

Odgovor: B

15. Koje vrste riječi mogu vršiti funkciju subjekta u rečenici?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) samo imenice
- B) samo imenice i zamjenice
- C) samo glagoli
- D) sve vrste i grupe riječi

Odgovor: D

Srednji nivo

16. Data je rečenica: *Riječima se nekim divimo, a nekih se opet stidimo*. Dopiši tačan odgovor na crtui.

U ovoj rečenici klauze se nalaze u _____ odnosu.

Odgovor: nezavisnom

17. Navedenu složenu rečenicu preoblikuj u proste i proširene rečenice.

Stiša se nevrijeme, a grozdovi u neobranim vinogradima i dalje su se kočoperili na čokotima.

Odgovor: Stiša se nevrijeme. Grozdovi u neobranim vinogradima i dalje su se kočoperili na čokotima.

18. U kojoj od navedenih rečenica je red riječi stilski obilježen (markiran). Pronađi je i zaokruži slovo ispred nje.

- A) *Tiha noć polako se prikrada.*
- B) *Sestra čita zanimljivu knjigu.*
- C) *Časovnik nevidljiv vrijeme otkucava.*
- D) *Bolestan dan polako osvanu.*

Odgovor: C

19. Prikaži strukturnu shemu sljedeće rečenice: *Jesenji vjetar lomi grane*.

Odgovor: A – S – P – O

Viši nivo

20. U kojoj od navedenih rečenica imenica *život* vrši funkciju atributa?

Zaokruži slovo ispred svog odgovora.

- A) Njegov je život obilježen usponima i padovima.
- B) Odlučio se za život na visokoj nozi.
- C) Zaželio se lagodnog života.
- D) Tada je shvatio tajnu života.

Odgovor: D

Književnost - Teorija književnosti

Niži nivo

21. Koja je stilska figura postignuta ponavljanjem suglasnika **r** u sljedećim stihovima Šantićeve pjesme *Veče na školju*? *Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.*

Vrh hridi crne

Trne

Zadnji rumeni zrak.

- A) onomatopeja
- B) aliteracija
- C) epifora
- D) asonanca

Odgovor: B

22. Pažljivo pročitaj navedene stihove i odgovori na postavljena pitanja!

O jeziku, rode, da ti pojem,

O jeziku milom tvom i mojem!

O preslatkom glasu onom

U kome te mile majke

Usnivahu slatke bajke.

Koji je osnovni motiv u navedenim stihovima?

Ko je autor pjesme kojoj pripadaju navedeni stihovi?

Kojem književnom pravcu pripada pjesma?

Odgovori: Ljubav prema maternjem jeziku, Petar Preradović,
Pjesma pripada romantizmu.

23. Romantičarski pisci u svojim djelima obrađivali su različite teme. Jedna od navedenih tema **nije** ih zanimala? *Zaokruži slovo ispred tačnog navoda.*

- A) prošlost
- B) društvena stvarnost
- C) narodno stvaralaštvo
- D) narodni jezik
- E) rodoljublje

Odgovor: B

24. Ko je tip „suvišnog čovjeka”, koji se pojavljuje u jednom stilskom razdoblju? *Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.*

- A) junak renesansnog romana
- B) junak postmodernog romana
- C) junak romana u romantizmu
- D) junak realističkog romana

Odgovor: C

25. Koje su teme dominantne u djelima realističkih pisaca?
Zaokruži slova ispred tačnih odgovora.

- A) ljubav
- B) analiza društvenih pojava
- C) rodoljublje
- D) pojedinac kao društveno biće

Odgovor: B, D

26. U poeziju moderne ulaze nove teme koje su tradicionalno izbjegavane. Koje su to teme? Odaberi tačno navedenu skupinu tema.

Zaokruži slovo ispred te skupine.

- A) ratovi, vjerska netrpeljivost, krvoprolića, ubistva
- B) izdaje, špijunaže, ucjene, prevare
- C) ljubav, preljuba, osveta, incest
- D) blud, groblja, raspadnuta tijela, nesnalaženje u stvarnosti

Odgovor: D

Srednji nivo

27. U kojem se književnom pravcu javlja unutrašnji monolog kao sredstvo karakterizacije likova?
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) romantizam
- B) prosvjetiteljstvo
- C) psihološki realizam
- D) klasicizam

Odgovor: C

28. Kojoj vrsti drame pripada Ibzenova drama *Nora*? Ponuđena su četiri odgovora. *Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.*

- A) drama karaktera
- B) drama intrige
- C) drama situacije
- D) društvena drama

Odgovor: A

29. Dopiši **hronološko** pripadajuće razdoblje na praznu liniju!

- A) romantizam
- B) realizam
- C) _____
- D) avangarda

Odgovor: moderna

30. U kojem su književnom razdoblju djelovali futuristi? *Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.*

- A) u avangardi
- B) u klasicizmu
- C) u savremenoj književnosti
- D) u književnosti moderne

Odgovor: A

31. Navedeni su stihovi Tina Ujevića.

*Noćas se moje čelo žari,
Noćas se moje vjeđe pote;
I moje misli san ozari
Umrijet ću noćas od ljepote.*

Zaokruži slovo ispred osjećanja koje proizlazi iz atmosfere u pjesmi!

- A) zabrinutost
- B) razočaranost
- C) sreća
- D) zanos

Odgovor: D

32. U savremenoj prozi javlja se apsurd koji proizlazi iz nesklada pojedinca i svijeta. *U kojem romanu je taj apsurd najizražajniji? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.*

- A) Prokleta avlija, Ivo Andrić
- B) Derviš i smrt, Meša Selimović
- C) Stranac, Albert Kami
- D) Zločin i kazna, Dostojevski

Odgovor: C

Viši nivo

33. Tekst koji slijedi odlomak je iz prvog bošnjačkog romana, koji obrađuje temu austrougarske okupacije Bosne.

“Njemu žao, upravo muka mu bila, što on nije onako slobodan da se sad može ispraviti zajedno s Hadži –Selimagom, pa im doviknut što ovaj nije mogao ni umio: da su izdajice. Muka mu bilo što se još osjećao kao sluga u carskom poslu, što ima tu starijeg brata, pred koga se ne može uplitati; sve ga to jedilo pa prezirno gledao one činovnike, gledao u njima žive slike onih Osmanlija koji dadoše Bosnu Švabi... Ta zašto čovjek živi? Ako živi, da se sprema na onaj svijet pa da onda umre, kako i treba da radi pravi turčin, ima li onda boljeg mejdana od boja za domovinu, a da stečeš onaj svijet, da i svom rodu pomogneš, da – najposlije pokažeš da si potomak Hrnjica i Halila?”

Odlomak se odnosi na lik _____, koji je u romanu prikazan _____ stilom.

Odgovor: Ahmeta, romantičarskim

34. Kojem književnom pravcu pripada roman koji teži izravnom izlaganju filozofskih stavova i tema kao što su osamljeni pojedinac koji ne može uspostaviti komunikaciju s društvom, suočavanje sa smrću i slično?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) futurizmu
- B) naturalizmu
- C) ekspresionizmu
- D) egzistencijalizmu

Odgovor: D

35. Pročitaj stihove pjesme *Bašeskija* Abdulaha Sidrana i odgovori na pitanje ispod pjesme.

Jutros je, usred ljeta, snijeg pao, težak i mokr.
Plaču zaprepaštene bašte.
Bilježim to i šutim, jer svikao sam na čuda.
Vidim, kroz okna dućanska, zabrinuta prolaze lica, i nijema.
Kamo će stići, Bože, koji sve znaš?
Ne hulim, samoću sam ovu primio ko dar, ne kaznu,
ko premoć, nipošto užas.
Stići će, znam, odjutra, ljudi neki.
Morao je i noćas neko umrijeti.

Kako se naziva književni postupak kojim se Sidran poslužio i na osnovu kojeg je jasno da je lirski subjekt ljetopisac Bašeskija?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) fabularizacija
- B) intertekstualnost
- C) karakterizacija
- D) oponašanje

Odgovor: B

Književnost - Historija književnosti

Niži nivo

36. Koji lik nije iz romana *Zeleno busenje* Edhema Mulabdića?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) Ahmet
- B) Almasa
- C) Omerefendinica
- D) Muharemaga

Odgovor: B

37. Koliko je duboka rijeka u pjesmi Maka Dizdara *Modra rijeka*?

Zaokruži slovo ispred tačnog navoda.

- A) tisuć metara
- B) tisuć ljeta
- C) stotinu metara
- D) stotinu ljeta

Odgovor: B

38. Ko je Sonja Marmeladova iz romana F. M. Dostojevskog *Zločin i kazna*?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) Raskoljnikova sestra
- B) prostitutka koja moralno spašava Raskoljnikova
- C) Raskoljnikova majka
- D) starica koju Raskoljnikov ubija

Odgovor: B

39. Junak Selimovićeve romana *Deviš i smrt* je derviš. Kojem derviškom redu on pripada?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) nakšibendijskom
- B) mevlevijskom
- C) halvetijskom
- D) rifaijskom

Odgovor: B

40. Navedeni su stihovi pjesme *Sužanj* A. S. Puškina:

Za gvozdenom rešetkom tamnujem sad,

Ja – nekad slobodan orao mlad.

Kraj prozora slijeće moj sretniji drug,

On razdire plijen i leti u krug.

On kljuje i baca i gleda u mrak,

I krikom i pogledom daje mi znak.

Ja tačno razumijem šta htio bi reć;

On poziva mene: "Hajd", vrijeme je već!

Kojem književnom pravcu pripada pjesma?

- A) realizmu
- B) klasicizmu
- C) romantizmu
- D) impresionizmu

Odgovor: C

Srednji nivo

41. Kojem pravcu u književnosti pripadaju navedeni pisci? Uz imena pisaca napiši broj koji stoji ispred pravca kojem pisac pripada!

A) Ivan Gundulić _____	1) međuratna književnost
B) Ante Kovačić _____	2) humanizam i renesansa
C) Marin Držić _____	3) barok
D) Miroslav Krleža _____	4) realizam

Odgovor: A - 3; B - 4; C - 2; D - 1

42. Šta simbolizira **albatros** u istoimenoj pjesmi Šarla Bodlera? *Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.*

- A) pjesnika koji se ne snalazi u stvarnom svijetu
- B) čovjeka koji se snalazi u stvarnom svijetu
- C) čovjeka koji razmišlja o smrti
- D) pjesnika opijenog ljubavlju

Odgovor: A

43. Pažljivo pročitaj stihove koji slijede! Ko je autor i kako glasi naslov pjesme iz koje su navedeni stihovi? Odgovore upiši na ponuđene linije!

Srce moje samohrano,

ko te dozva u moj dom?

Neumorna pletisanko,

što pletivo pleteš tanko

među javom i med snom.

- A) Autor pjesme je _____
- B) Naslov pjesme je _____

Odgovor: Laza Kostić, Među javom i med snom

44. Pročitaj sljedeći dijalog iz drame *Hasanaginica* Alije Isakovića i odgovori na pitanja iza teksta:

„MAJKA: Nevjesta, uzmi se u pamet. Tvoje je da slušaš. Ako si i begovica, nisi za nebo svezala. Tobe jarabi! Ovo je moj hal i ognjišće, dok je mene, beli. I nemoj mi kalem i jaziju prid oči. Sina sam izgubila, ha se tvojom jazijom obandijao i sablju odviko! Ne zbori! Ti si sevep! Ja ili ti ovd! Ne zbori! Sikter!

HASANAGINICA: Hvala ti, majko! Hvala ti na teškim riječima.“

Prepiši rečenicu koja ukazuje na dramski sukob i uzrok stradanja nesretne Hasanaginice!

Odgovor: Ako si i begovica, nisi za nebo svezala.

45. Iz kojeg je romana preuzeta rečenica: „Ja ne mogu i neću za takvog da pođem!”?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) Nečista krv, B. Stanković
- B) Zeleno busenje, E. Mulabdić
- C) Povratak Filipa Latinovića, M. Krleža
- D) Derviš i smrt, M. Selimović

Odgovor: B

46. Koji je tip ličnosti Kamijev lik Merso iz romana *Stranac*?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) progresivni intelektulac
- B) otuđeni čovjek
- C) čovjek s jasnim životnim ciljem
- D) nedužni stradalnik

Odgovor: B

Viši nivo

47. Zbog čega je uhapšen brat Ahmeda Nurudina iz romana *Derviš i smrt* M. Selimovića?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) zbog ubistva stražara
- B) zbog krađe važnih dokumenata
- C) jer je bio svjedok namještenog sudskog procesa
- D) zbog saradnje s pobunjenicima

Odgovor: C

48. Iz koje su pjesme stihovi koji slijede?

Oni idu zemljom

I njihove oči

Velike i nijeme

Rastu pored stvari.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) *Jesenje veče*, A. G. Matoš
- B) *Zapis o zemlji*, M. M. Dizdarević
- C) *Pjesnici*, A. B. Šimić
- D) *Pjesma jednom brijegu*, A. B. Šimić

Odgovor: C

49. Dat je odlomak iz romana *Jadi mladog Vertera*:

„Odlučeno je, Lota, ja hoću da umrem, i pišem ti ovo bez romantične pretjeranosti, spokojno, u jutro dana kada ću te posljednji put vidjeti. Kada ovo budeš čitala, predobra moja, već će hladni grob pokrivati ukružene ostatke nemirnog stvora, nesretnika, koji u posljednjim trenucima svoga života ne zna za veću slast nego da govori s tobom. Strašnu noć sam proveo i, ah, blagotvornu noć. Ta je noć učvrstila, opredijelila moju odluku: Hoću da umrem!”

Odgovori! U odlomku je iznesena jedna tipična romantičarska crta lika zbog koje junak strada u suočavanju sa stvarnošću? Koja?

Odgovor: Pretjerana osjećanost.

50. Koji niz pisaca **ne pripada** savremenoj književnosti?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- A) Herman Hese, Albert Kami, Vesna Parun, Semjuel Becket, Izet Sarajlić
- B) Albert Kami, Herman Hese, Semjuel Becket, Izet Sarajlić, Meša Selimović
- C) Abdulah Sidran, Albert Kami, Herman Hese, Semjuel Becket, Izet Sarajlić
- D) Albert Kami, Herman Hese, Onore de Balzac, Semjuel Becket, Ivo Andrić

Odgovor: D

5. DODATNE INFORMACIJE ZA UČENIKE I NASTAVNIKE

Prilikom pripremanja ispita iz predmeta Bosanski, hrvatski i srpski jezik i književnost/ komunikacija na eksternoj maturi učenici se mogu koristiti udžbenicima koje je odobrilo Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona. Kao dodatne materijale mogu koristiti i testove i kataloge pitanja koji su korišteni na dosadašnjim maturskim ispitima u gimnazijama i srednjim tehničkim školama, a koji su dostupni na internet-stranici Pedagoškog zavoda Tuzlanskog kantona Tuzla.

Odabrani odlomci i djela odgovaraju sadržaju nastavnih planova i programa po kojima se radi u srednjim školama Tuzlanskog kantona.

Pitanja su formulirana prema očekivanim rezultatima u učenju na tri nivoa za svaku temu.